

گفتارهایی در باستان‌شناسی

مجموعه مقالات پژوهشی و تخصصی

دکتر صادق ملک شه میرزادی

تهران

۱۳۹۶

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)

پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
هفت	پیشگفتار
۱	ادوار فرهنگی سیلک براساس پژوهش‌های «طرح بازنگری سیلک»
۱۶	زیگورات سیلک
۳۸	گاهنگاری فلات مرکزی ایران: یازدهمین ویرایش
۶۲	گاهنگاری پیش از تاریخ جنوب غرب ایران
۸۷	گاهنگاری جنوب شرق ایران
۹۲	دورهٔ مس‌سنگی در فلات مرکزی ایران براساس پژوهش‌های «طرح بازنگری سیلک»
۱۱۲	تپه‌زاغه و مسئلهٔ سفال منقوش با رنگ زایل‌شونده
۱۲۱	سفال خاکستری دورهٔ نوسنگی در فلات مرکزی ایران
۱۳۱	سفال خاکستری-سیاه دورهٔ آغاز شهرنشینی: نمونهٔ سیلک
۱۳۸	پوشش حیوانی دشت کاشان در ۵۵۰۰ سال پیش به روایت تزئین ظروف سفالی سیلک
۱۴۶	آق‌تپه: نخستین نمونهٔ «کلاته» دورهٔ نوسنگی در ایران
۱۵۹	بازتاب تحول جامعهٔ بی‌طبقه به جامعهٔ طبقاتی در تزئین سفال در دورهٔ نوسنگی
۱۸۰	خراشنده‌ای از دورهٔ پارینه‌سنگی میانه یافت‌شده در حوضهٔ مسیله نزدیک تهران
۱۸۶	تپه‌زاغه: تحلیلی اجمالی از عملکرد منازل مسکونی
۲۰۰	روش پخت نان در روستای ۷۰۰۰ سال پیش‌زاغهٔ دشت قزوین فلات مرکزی ایران و ...
۲۱۴	فلات مرکزی ایران یا مرکز فلات ایران؟
۲۱۸	باستان‌شناسی یا باستان‌شناختی؟
۲۲۴	کاوش‌های نجات‌بخشی و کاوش‌های اضطراری
۲۳۰	اداره و مدیریت بررسی‌ها و کاوش‌های باستان‌شناسی
۲۳۶	گزارش‌مقدماتی فصل اول و دوم حفاری تپهٔ سگرآباد (سال‌های ۱۳۴۹ و ۱۳۵۰)
۲۹۷	نقش ایران در برقراری ارتباط بین شرق و غرب در مسیر مشهور به «جادهٔ ابریشم»

صفحه	عنوان
۳۰۳	انتقال اندیشه: سوسک مصری در دشت قزوین
۳۱۷	کاشت دندان مسی در ۶۳۰۰ سال قبل نمونه سیلک کاشان
۳۲۳	باستان‌شناسی ایران در یک نگاه
۳۳۱	«تفاهم‌نامه» سال ۱۳۸۳ با عنوان «گروه بین‌المللی مطالعات شرق ایران» ...
۳۵۰	تصاویر رنگی

پیشگفتار

پس از ثبت تقاضای کتبی‌ام برای بازنشستگی از روز چهارشنبه ۲۲ تیرماه ۱۳۷۹ ارتباط خود را با دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران قطع کردم و به کارهای مطالعاتی و پژوهشی پرداختم. در مهرماه آن سال به پیشنهاد ریاست و معاونت پژوهشی سازمان میراث فرهنگی برای کاوش به آق‌تپه گنبد کاووس رفتم و گزارش کاوش را در اسفندماه همان سال چاپ کردم. بعد از دریافت حکم رسمی بازنشستگی خود در ۱۵ بهمن‌ماه ۱۳۷۹ با خیالی راحت‌تر به کارهای مطالعاتی و نوشتن مقالات جدید و ویرایش نهایی مقالات قبلی‌ام پرداختم. مجدداً در دی‌ماه سال ۱۳۸۰ برای سرپرستی و اجرای «طرح بازننگری سیلک» به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی به سیلک کاشان رفتم و پنج فصل طرح را تا دی‌ماه ۱۳۸۴ سرپرستی و اجرا کردم. با امکاناتی که سازمان در اختیارم قرار داده بود این طرح را به صورت مدیریتی و مجمع‌المعارفی اداره کردم و نتیجه را در شش جلد گزارش چاپ و منتشر کردم. هر جلد را در پایان هر فصل به چاپ رساندم که این بدعتی جدید در پژوهش‌های باستان‌شناسی در ایران بود. بعد از اجرای طرح با آمدن دولت نهم و دهم خانه‌نشین شدم و اوقاتم را به ویرایش مقالاتی که قبلاً نوشته بودم اختصاص دادم و یا مقالات جدیدی در ارتباط با مسائل باستان‌شناسی ایران نوشتم. یکی از مقالاتم را در سال ۱۳۸۷ برای چاپ به یک مجلهٔ وزین انسان‌شناسی سپردم ولی چون تعداد زیادی مقاله در نوبت چاپ داشت مقاله من در سال ۱۳۸۹ چاپ شد. یکی دیگر از مقالاتم را برای چاپ در یادنامهٔ دوست و مشوق عزیزم زنده‌یاد دکتر محمود بروجردی به دکتر حمید تنکابنی تحویل دادم که آن هم چاپ شد. بقیهٔ نوشته‌هایم را بایگانی کردم تا هر زمان که امکان چاپ آن‌ها فراهم شود، بتوانم مجموعه‌ای از آن‌ها را در یک جلد منتشر کنم.

در آذرماه ۱۳۹۲ متوجه شدم که چشم‌هایم اندکی تار شده‌اند و با تعویض شمارهٔ عینک مشکل رفع نمی‌شود بنابراین به چشم‌پزشک مراجعه کردم و به تشخیص او چشم

چشم را در ۸ دی ماه و چشم راستم را در ۶ بهمن ماه همان سال، یعنی با فاصله ۲۸ روز، برای ترمیم آب مروارید عمل کردم. در اواخر بهمن تاری دید چشم بسیار زیاد شد و چشم راستم هم دید کمی داشت. به همان پزشکی که عمل آب مروارید چشم‌هایم را انجام داد مراجعه کردم. او پس از معاینه اطلاع داد که دید چشم چپم ۲۰٪ است و دید چشم راستم ۴۰٪ است و علاوه بر این به دلیل تورم شبکیه چشم چپم باید به یک متخصص شبکیه مراجعه کنم. به چند چشم‌پزشک متخصص شبکیه مراجعه کردم و تا ۴ آذرماه ۱۳۹۳ پزشکان فقط نوع داروی مرا عوض می‌کردند. در نهایت به چشم‌پزشک دیگری که قبلاً در اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۹۱ با تزریق آمپول آووسین تاری چشمم را برطرف کرده بود مراجعه کردم، وی اولین آمپول آووسین را در ۱۶ آذرماه ۱۳۹۳ تزریق کرد و تا این زمان که مشغول نوشتن این متن هستم ۱۱ بار این تزریق بر روی شبکیه چشم چپم انجام شده است. در این فاصله چهار ماه هم به دلیل خشک شدن قرنیه چشمم تزریق آمپول آووسین متوقف شد و دو بار هم تزریق آن به صورت آزمایشی انجام شد. در فاصله اسفندماه ۱۳۹۲ تا اواسط خردادماه ۱۳۹۳ چون نمی‌توانستم بخوانم و بنویسم با روحیه‌ای ویران دچار افسردگی شده بودم که یک بیت از استاد سخن، سعدی، به دادم رسید که این بود:

برو شیر درنده باش ای دغل میفکن خود را چو روباه شل

برای این مجموعه ابتدا بیست مقاله آماده کردم. به توصیه و پیشنهاد دوستان و همکارانم آقایان دکتر محمدرضا سعیدی هرسینی و دکتر احمد چایچی امیرخیز مجدداً آن بیست مقاله را ویرایش کردم و علاوه بر آن چند مقاله دیگر را نیز که قبلاً چاپ شده‌اند ولی دسترسی آن‌ها برای دانشجویان بسیار مشکل است مجدداً ویرایش و به مجموعه جدید اضافه کردم.

این مجموعه را به دکتر فیروز باقرزاده که در زمان مسئولیت خود در مقام ریاست مرکز باستان‌شناسی ایران در اعتلای پژوهش‌های باستان‌شناسی در ایران به همراه باستان‌شناسان ایرانی سنگ تمام گذاشت تقدیم می‌کنم.

در پایان از دوستان و همکارانم التماس دعا دارم تا هرچه زودتر چشمم بهبود یابد تا بتوانم ده مقاله دیگر را که نیاز به ویرایش کلی دارند برای چاپ آماده کنم و همانطور که به پزشک معالجم قول دادم آن جلد را به او تقدیم کنم.

از ناقدان علمی مقالاتم در این کتاب تشکر و سپاسگزاری می‌کنم و اگر پاسخ
مستدل و مدارک و اسناد موثق در رد نقد آنها داشته باشم می‌نویسم و اگر حق به جانب
آنها باشد حتماً اصلاحات لازم را انجام خواهم داد.

صادق ملک شه میرزادی

تهران، شهریورماه ۱۳۹۶